

Republika e Kosovës
Republika Kosovo - Republic of Kosovo
Kuvendi - Skupština - Assembly

Zakon Br. 04/L-181

O GRAĐEVINSKIM PROIZVODIMA

Skupština Republike Kosova,

Na osnovu člana 65 (1) Ustava Republike Kosovo,

Usvaja

ZAKON O GRAĐEVINSKIM PROIZVODIMA

Član 1
Svrha

Ovim zakonom utvrđuju se tehničke kriterije i ocena konformiteta za upotrebu građevinskih proizvoda kao uslov za njihovo uvođenje na tržištu, te distribuiranje i korišćenje ako ispunjavaju osnovne kriterije za građevinske objekte, primena administrativnih procedura, prava i obaveze organa državne uprave, te obaveze pravnih i fizičkih lica.

Član 2
Delokrug

1. Ovaj zakon se primenjuje za građevinske proizvode koji ispunjavaju osnovne zahteve za građevinske objekte propisane članom 4. ovog zakona.
2. Uvođenje na tržištu građevinskih proizvoda, te njihova distribucija i korišćenje, ne mogu se ograničiti ako ispune zakonom predviđene kriterije i zahteve predviđene podzakonskim aktima donošenim na osnovu ovog zakona.

Član 3 Definicije

1. Izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

1.1. **Ministarstvo** – dotično Ministarstvo trgovine i industrije;

1.2. **Građevinski proizvod** – svaki proizvod koji je proizveden i stavljen na tržište za trajnu primenu u građevinskim radovima ili njihovim delovima;

1.3. **Građevinski radovi** - izgradnja objekata i radovi u oblasti niskih i visokih gradnji;

1.4. **Osnovna svojstva** - ona svojstva građevinskog proizvoda koja se odnose na osnovne zahteve za građevinske radove;

1.5. **Usaglašenost građevinskog proizvoda** - performansa koja se odnosi na relevantna osnovna svojstva, izražena nivoom ili razredom ili opisom;

1.6. **Usaglašena tehnička specifikacija** - standarde na koje upućuju tehnički propisi, tehnička pravila i tehnička odobrenja;

1.7. **Odobrena tehnička specifikacija** - označava kosovske standarde ili tehnička odobrenja Kosova koje Komisija Evropskog veća priznaje kao takve, to jest priznaje da građevinski proizvodi koji su u skladu sa njima omogućavaju ispunjenje osnovnih zahteva za građevinske radove;

1.8. **Tehničko odobrenje** – tehničko ocenjivanje prikladnosti proizvoda za određenu namenu koja se zasniva na ispunjavanju osnovnih zahteva za građevinu za koju se proizvod koristi;

1.9. **Stavljanje na raspolaganje na tržištu** – označava svaku isporuku građevinskog proizvoda namenjenog za distribuciju ili upotrebu na tržištu Republike Kosovo u okviru trgovinske delatnosti, uz naplatu ili besplatno;

1.10. **Uvođenje na tržište** – uvođenje građevinskog proizvoda na raspolaganje na tržištu Republike Kosovo;

1.11. **Ekonomski operater** - proizvođač, distributer, ovlašćeni zastupnik ili uvoznik;

1.12. **Proizvođač** – svako fizičko ili pravno lice koje proizvodi građevinski proizvod ili koje osmišljava ili stavlja na tržište taj proizvod pod svojim imenom ili trgovačkom markom;

1.13. **Distributer** – svako fizičko ili pravno lice u lancu snabdevanja, osim proizvođača ili uvoznika, koje stavlja građevinski proizvod na raspolaganje na tržištu;

1.14. **Uvoznik** – svako fizičko ili pravno lice koje uvozi građevinski proizvod i stavlja ga na tržištu Republike Kosova;

1.15. **Ovlašćeni zastupnik** – svako fizičko ili pravno lice kojeg je proizvođač pismeno ovlastio da postupi u njegovo ime u vezi sa određenim zadacima;

1.16. **Povlačenje proizvoda** – svaka mera koja ima za cilj da spreči da se određeni građevinski proizvod u lancu snabdevanja bude dostupan na tržištu;

1.17. **Povraćaj proizvoda** – svaku meru koja ima za cilj povraćaj nekog građevinskog proizvoda koji je već dostupan krajnjem korisniku;

1.18. **Fabrička kontrola proizvodnje** – dokumentovana, stalna i unutrašnja fabrička kontrola proizvodnje u skladu sa relevantnim usklađenim tehničkim specifikacijama;

1.19. **Ciklus upotrebe** – uzastopne i međusobno povezane faze upotrebe građevinskog proizvoda, od kupovine sirovine ili proizvodnje iz prirodnih resursa pa do konačnog odlaganja;

1.20. **Ovlašćeni organ za ocenjivanje usaglašenosti** – organ za procene usaglašenosti koji obavlja poslove procene usaglašenosti na osnovu odluke o ovlašćenju koju odobrava ministarstvo;

1.21. **Pravilnik o građevinskim radovima** – podzakonski akt donošen od dotičnog ministarstva građevine kojim se detaljno određuju osnovni uslovi za građevinske radove;

1.22. **EOTA** - Evropska organizacija za tehnička odobravanja.

Član 4 **Osnovni zahtevi**

1. Osnovni zahtevi za građevinske radove koji su utvrđeni propisima za građevinske radove, moraju da budu ispunjeni uzimajući u obzir osnovna svojstva proizvoda, i to:

- 1.1. mehanička otpornost i stabilnost;
- 1.2. bezbednost u slučaju požara;
- 1.3. higijena, zdravlje i životna sredina;
- 1.4. sigurnost pri upotrebi;
- 1.5. zaštita od buke;
- 1.6. energetska efikasnost i toplotna zaštita;
- 1.7. održiva eksploatacija prirodnih resursa.

2. Ministarstvo podzakonskim aktima propisuje svojstva građevinskih proizvoda u skladu sa osnovnim zahtevima.

3. Za postupke u vezi sa uvođenjem na tržište i distribucijom građevinskih proizvoda koji nisu uređeni ovim zakonom primenjuju se odredbe posebnih propisa kojima se uređuje opšta sigurnost proizvoda, tehnički zahtevi za proizvode i ocenjivanje usaglašenosti.

Član 5 **Tehnička svojstva građevinskog** **proizvoda**

1. Tehnička svojstva građevinskog proizvoda moraju biti takva da uz propisani opis u skladu sa namenom građevine, odnosno projektom za konkretno održavanje podnose sve uticaje uobičajene upotrebe i uticaje okoline, tako da objekat u koji je ugrađen u toku iskorišćenog projektnog roka ispunjava osnovne zahteve za gradnju.

2. Tehnička svojstva koja mora imati građevinski proizvod određuju se u skladu sa usklađenim tehničkim standardima.

Član 6 **Izjava o usaglašenosti**

1. Kada je građevinski proizvod u skladu sa standardom ili je usaglašen sa tehničkom procenom, proizvođač treba da sačini izjavu o usaglašenosti kada se taj proizvod stavlja na tržište.

2. Izjavom o usaglašenosti proizvođač preuzima odgovornost za usaglašenost građevinskog proizvoda sa takvom navedenom radnom karakteristikom.

Član 7 **Odstupanje od izrade izjave o** **usaglašenosti**

1. Proizvođač može da odstupi od izrade izjave o usaglašenosti u slučajevima kada je:

1.1. građevinski proizvod proizveden pojedinačno ili po narudžbi u neserijskom procesu kao odgovor na određenu narudžbinu, od strane proizvođača koji je odgovoran za sigurnu gradnju proizvoda u građevinskim radovima i pod odgovornošću onih koji su odgovorni za sigurnu gradnju proizvoda u građevinskim radovima, u skladu sa zakonskim odredbama;

1.2. građevinski proizvod proizveden na gradilištu u cilju njegove ugradnje u određenim građevinskim radovima i pod odgovornošću onih koji su odgovorni za sigurno izvođenje građevinskih radova, u skladu sa zakonskim odredbama, ili

1.3. građevinski proizvod proizveden na tradicionalan način ili na način koji je prikladan za očuvanje kulturnog nasleđa i u neindustrijskom procesu za odgovarajući način radova u renoviranju građevine koja je zvanično zaštićena kao deo određene sredine ili zbog njene specifične arhitektonske ili istorijske vrednosti.

Član 8

Sadržaj izjave o usaglašenosti

1. Izjava o usaglašenosti mora da izražava radne karakteristike građevinskih proizvoda u odnosu na osnovna svojstva tih proizvoda u skladu sa relevantnim tehničkim specifikacijama.
2. Izjava o usaglašenosti mora naročito da sadrži sledeće podatke:
 - 2.1. referentni tip proizvoda za koji je sačinjena izjava o usaglašenosti;
 - 2.2. sistem procenjivanja i utvrđivanja postojanosti usaglašenosti građevinskog proizvoda;
 - 2.3. referentni broj i datum izdavanja standarda ili tehničke procene koja se koristila za vrednovanje svakog osnovnog svojstva;
 - 2.4. kada je to primenjivo, referentni broj korišćene specifične tehničke dokumentacije i zahteve kojima proizvođač izjavljuje da je proizvod u skladu sa njima.
3. Izjava o usaglašenosti treba da sadrži i:
 - 3.1. predviđenu primenu za građevinski proizvod u skladu sa primenjivim tehničkim specifikacijama;
 - 3.2. spisak osnovnih zahteva, utvrđenih u tehničkim specifikacijama za navedenu namenu za upotrebu;
 - 3.3. radne karakteristike najmanje jednog od osnovnih svojstava odgovarajućeg građevinskog proizvoda za navedenu namenu za upotrebu;
 - 3.4. kada je to primenjivo, radne karakteristike građevinskog proizvoda u skladu sa nivoima ili razredima ili u opisu, ako je potrebno, na osnovu kalkulacija o njegovim osnovnim svojstvima propisanim ovim zakonom;
 - 3.5. radne karakteristike osnovnih svojstava građevinskog proizvoda koja su namenjena za upotrebu, uzimajući u obzir odredbe koje se odnose na predviđenu primenu, tamo gde proizvođač namerava da stavi proizvod na raspolaganje na tržištu;
 - 3.6. navedene osnovne karakteristike o kojima se ne zahteva performansa.
4. Ova izjava o usaglašenosti mora biti sačinjena uz korišćenje modela propisanog podzakonskim aktom.

Član 9

Dovođenje izjave o usaglašenosti

1. Primerak izjave o usaglašenosti za svaki proizvod stavljen na raspolaganje na tržištu mora da bude dostavljen u pisanoj formi ili u elektronskom obliku. Međutim, kada je jedna grupa istog proizvoda isporučena samo jednom korisniku, ona može biti praćena samo jednim primerkom izjave o usaglašenosti u pisanoj formi ili u elektronskom obliku.

1. Pismeni primerak izjave o usaglašenosti dostavlja se na zahtev primaoca.

3. Izjava o usaglašenosti mora biti dostavljena na službenom jeziku zemlje u kojoj je proizvod dostupan.

Član 10

Opšti principi i korišćenje naznaka konformiteta

1. Naznaka konformiteta treba da bude stavljena na one građevinske proizvode za koje je proizvođač sačinio izjavu o usaglašenosti u skladu sa članovima 6. i 7. ovog zakona.

2. Ukoliko izjava o usaglašenosti nije sačinjena od strane proizvođača u skladu sa članovima 6. i 7, tada nije dozvoljeno uvođenje naznaka konformiteta.

3. Uvođenjem naznaka konformiteta, proizvođači preuzimaju odgovornost za usaglašenost građevinskog proizvoda sa navedenim radnim karakteristikama, kao i za usklađenost sa svim važećim zahtevima propisanim ovim zakonom i drugim zakonskim odredbama kojima se utvrđuje uvođenje oznake.

4. Za svaki građevinski proizvod koji je u skladu sa usaglašenim standardom ili za koji je izdata izjava o usaglašenosti, naznaka konformiteta je jedina oznaka koja potvrđuje usaglašenost građevinskog proizvoda sa iskazanim radnim karakteristikama u vezi sa osnovnim svojstvima koja su u skladu sa standardima ili izjavom o usaglašenosti.

5. Ne može se zabraniti ili sprečavati uvođenje na tržištu ili upotreba građevinskih proizvoda označenih naznaka konformiteta, kada izjavljena usaglašenost odgovara zahtevima za takvu upotrebu u Republici Kosovo.

6. Republika Kosovo mora da osigura da upotreba građevinskih proizvoda označenih naznaka konformiteta neće biti ometana propisima ili zahtevima donesenim od strane javnih ili privatnih organa koji deluju kao javno preduzeće, odnosno koji deluju kao javni organ na osnovu monopolskog položaja ili sa javnim mandatom, kada izjave o usaglašenosti odgovaraju zahtevima za takvu upotrebu.

Član 11

Pravila i uslovi za uvođenje naznaka konformiteta

1. Naznaka konformiteta se mora staviti tako da bude vidljiva, čitka i da se ne može izbrisati na građevinski proizvod ili na etiketu koja je priložena tom proizvodu. Kada to nije moguće ili kada ne dopušta priroda proizvoda, ona se stavlja na pakovanje ili na prateća dokumenta.

2. Naznaka konformiteta mora biti praćena dvema poslednjim ciframa godine u kojoj je ona stavljena po prvi put, imenom i registrovanom adresom proizvođaća ili identifikacionim znakom koji omogućava laku i nedvosmislenu identifikaciju imena i adrese proizvođaća, jedinstvenom šifrom identifikacije vrste proizvoda, referentnim brojem izjave o usaglašenosti, nivoom ili razredom izjavljene usaglašenosti, referencom primenjene tehničke specifikacije, identifikacionim brojem ovlašćenog (akreditovanog) organa, ako je primenjivo i namenom upotrebe kao što je definisano u primenjenim tehničkim specifikacijama.

3. Naznaka konformiteta mora biti postavljena pre stavljanja građevinskog proizvoda na tržište. To može da bude praćeno piktogramom ili nekom drugom stavljenom oznakom koja posebno ukazuje na opasnost ili specifićnu primenu.

Ćlan 12

Kontaktna taćka za građevinske proizvode

Kontaktna taćka za građevinske proizvode osniva se i radi u okviru dotiće jedinice MTI-a i reguliše se podzakonskim aktom Ministarstva.

Ćlan 13

Obaveze proizvođaća

1. Proizvođaći su dužni da saćine izjavu o usaglašenosti u skladu sa ćlanovima 6. i 7. ovog zakona i da stave Naznaku konformiteta u skladu sa ćlanovima 10. i 11. ovog zakona.

2. Proizvođaći kao osnov za izjavu o usaglašenosti sastavljaju tehniću dokumentaciju koja opisuje sve relevantne elemente koji se odnose na potreban sistem ocenjivanja i provere usaglašenosti.

3. Proizvođaći su dužni da ćuvaju tehniću dokumentaciju i izjavu o usaglašenosti u periodu od deset (10) godina nakon što je građevinski proizvod stavljen na tržište.

4. Proizvođaći su dužni da garantuju da su uspostavljene procedure u cilju da se osigura da serijska proizvodnja sadrži navedene radne karakteristike. Promene u vrsti proizvoda i važećim tehničkim specifikacijama će biti uzete u obzir na odgovarajući naćin.

5. Proizvođaći su dužni da, kada se to smatra potrebnim, uzimajući u obzir osiguranje taćnosti, pouzdanosti, doslednosti i navedene usaglašenosti građevinskog proizvoda, izvrše ispitivanje uzoraka za građevinske proizvode koji su postavljeni na tržištu, da istraže, a ako je potrebno, da vode registar pritužbi o neusaglašenim proizvodima i da obavestavaju distributere o svakom monitoringu.

6. Proizvođaći su dužni da osiguraju da njihovi građevinski proizvodi nose tip, oznaku ili serijski broj ili bilo koji drugi elemenat koji omogućava njihovu identifikaciju ili, kada to ne dopušta velićina ili priroda proizvoda, da osiguraju da su traćene informacije navedene na pakovanju ili u dokumentima koji prate građevinski proizvod.

7. Proizvođači su dužni da naznače na građevinskom proizvodu ili, kada to nije moguće, na njegovom pakovanju ili u pratećem dokumentu svoje ime, poslovno ime ili svoju trgovačku marku i adresu na kojoj je dostupan. Adresa mora da označava jedinstvenu tačku na kojoj je proizvođač dostupan.

8. Kada proizvođači stave jedan građevinski proizvod na raspolaganje na tržištu, moraju da osiguraju da je proizvod praćen uputstvima i informacijama o sigurnosti koji moraju biti na službenom jeziku i rečima koje korisnici mogu lako da razumeju.

9. Proizvođači koji smatraju ili imaju razloga da veruju (pretpostavljaju) da građevinski proizvod koji su stavili na tržište nije u skladu sa izjavom o usaglašenosti ili da nije u skladu sa drugim važećim zahtevima iz ovog zakona, dužni su da odmah preduzmu korektivne mere kako bi se taj proizvod uskladio, odnosno da ga povuku ili vrate. Kada proizvod predstavlja rizik, proizvođači su dužni da obaveste nadležne organe za nadzor nad tržištem navodeći detalje, posebno o neusaglašenosti i o svakoj korektivnoj meri.

10. Na opravdan zahtev nadležnog organa za nadzor nad tržištem, proizvođači su dužni da proprate građevinski proizvod svim informacijama i dokumentacijom neophodnom za dokazivanje njegove usklađenosti sa izjavom o usaglašenosti i drugim važećim zahtevima iz ovog zakona koje moraju biti na službenom jeziku. Proizvođači su dužni da, na zahtev, sarađuju sa nadležnim organom za nadzor nad tržištem u svakoj meri preduzetoj za uklanjanje rizika koje predstavlja građevinski proizvod koji su stavili na tržište.

Član 14 **Ovlašćeni zastupnici**

1. Proizvođač može u pismenom obliku da ovlasti fizičko ili pravno lice koje je registrovano u Republici Kosovo sa određenim mandatom za ovlašćenog zastupnika.

2. Izrada tehničke dokumentacije nije deo mandata ovlašćenog predstavnika.

3. Ovlašćeni zastupnik je obavezan da obavlja zadatke određene mandatom, koji dopušta ovlašćenom zastupniku da obavlja najmanje sledeće zadatke:

3.1. da drži izjavu o usaglašenosti i tehničku dokumentaciju na raspolaganju nadležnim organima za nadzor nad tržištem u periodu utvrđenom u članu 13. stav 2 ovog zakona;

3.2. da obezbedi nadležnim organima za nadzor nad tržištem sve informacije i dokumentaciju koje su neophodne za dokazivanje usaglašenosti građevinskog proizvoda sa izjavom o usaglašenosti i usklađenosti sa drugim važećim zahtevima iz ovog zakona;

3.3. da sarađuje sa nadležnim organima za nadzor nad tržištem, na njihov zahtev, u svakoj radnji preduzetoj u cilju uklanjanja rizika koje predstavljaju građevinski proizvodi obuhvaćeni mandatom ovlašćenog zastupnika.

Član 15

Obaveze uvoznika

1. Uvoznici su dužni da stavljaju na tržište Republike Kosovo samo građevinske proizvode koji su u skladu sa odredbama ovog zakona.
2. Pre izvođenja na tržištu novog građevinskog proizvoda, uvoznik mora obezbediti deklaraciju konformiteta proizvođača. Kada proizvođač veruje ili ima razloga da veruje da građevinski proizvod nije u skladu sa deklaracijom konformiteta ili nije u skladu sa kriterijima iz ovog zakona, isti ne dozvoljava da se proizvod izvede na tržištu sve dok taj proizvod ne bude u skladu sa deklaracijom konformiteta i zahtevima ovog zakona ili sve dok se deklaracija konformiteta ne koriguje. Kada građevinski proizvod predstavlja rizik, uvoznik mora o tome informisati proizvođača i nadležne organe tržišnog nadzora.
3. Uvoznici su obavezni da na građevinskom proizvodu ili na njegovom pakovanju ili u dokumentima navedu svoje ime, registrovano poslovno ime ili trgovačku marku i adresu na kojoj su dostupni.
4. Kada se građevinski proizvod stavi na raspolaganje na tržištu, uvoznik mora da osigura da je proizvod praćen uputstvima i informacijama o sigurnosti na službenom jeziku i rečima koje korisnici mogu lako da razumeju.
5. Uvoznici su dužni da obezbede da, dok je proizvod pod njihovom odgovornošću, neće biti ugrožena njihova usaglašenost sa izjavom o usaglašenosti i ostalim važećim zahtevima u ovom zakonu uslovima njihovog skladištenja ili transporta.
6. Uvoznici su dužni da, kada to smatraju potrebnim, uzimajući u obzir osiguranje tačnosti, pouzdanosti, doslednosti i navedene usaglašenosti građevinskog proizvoda, izvrše ispitivanje uzoraka građevinskih proizvoda stavljenih na raspolaganje na tržištu, da istraže i, po potrebi, da vode registar pritužbi o neusaglašenim proizvodima i da obaveštavaju distributere o svakom monitoringu.
7. Uvoznici koji smatraju ili imaju razloga da veruju (pretpostavljaju) da građevinski proizvod koji su stavili na tržište nije u skladu sa izjavom o usaglašenosti ili nije u skladu sa ostalim važećim zahtevima iz ovog zakona, dužni su da odmah preduzmu korektivne mere kako bi se taj proizvod usaglasio ili, ako je potrebno, da ga povuku ili vrate. Kada proizvod predstavlja rizik, uvoznik treba da obavesti nadležne organe za nadzor nad tržištem, pružajući detalje, posebno o neusaglašenosti i svim preduzetim korektivnim merama.
8. Uvoznici su dužni da u periodu navedenom u članu 13. stav 3 ovog zakona čuvaju jednu kopiju izjave o usaglašenosti na raspolaganju organu za nadzor nad tržištem i da osiguraju da tehnička dokumentacija bude raspoloživa tim organima na njihov zahtev.
9. Uvoznici su dužni da, na opravdan zahtev nadležnog organa za nadzor nad tržištem, osiguraju sve informacije i dokumentaciju neophodnu za dokazivanje usaglašenosti građevinskog proizvoda sa izjavom o usaglašenosti i drugim važećim zahtevima iz ovog zakona koje moraju da budu na službenom jeziku. Uvoznici moraju, prema zahtevu, da sarađuju sa nadležnim organima za nadzor nad tržištem u svakoj meri koja se preduzima kako bi se uklonili rizici koje predstavlja građevinski proizvod koji su stavili na tržište.

Član 16

Obaveze distributera

1. Kada se građevinski proizvod stavi na raspolaganje na tržištu, distributeri su dužni da deluju u skladu sa obaveznim odredbama ovog zakona.
2. Pre izvođenja građevinskog proizvoda na tržištu, distributeri moraju obezbediti da taj proizvod bude praćen zakonom predviđenom dokumentacijom kao i uputstvima i informacijama sigurnosti koje su za korisnike lako shvatljive. Distributeri moraju takođe obezbediti da su proizvođač ili uvoznik postupali u skladu sa zahtevima iz člana 13, stav 1 i 5 i člana 15, stav 3, ovog zakona.
3. Kada distributeri smatraju ili imaju razloga da veruju (pretpostavljaju) da građevinski proizvod nije u skladu sa izjavom o usaglašenosti ili da nije u skladu sa ostalim važećim zahtevima iz ovog zakona, distributeri ne mogu da stave građevinski proizvod na tržište sve dok se ne sprovede njegovo usklađivanje sa izjavom o usaglašenosti i ostalim važećim zahtevima u skladu sa ovim zakonom ili dok se ne ispravi izjava o usaglašenosti. Kada građevinski proizvod predstavlja rizik, distributeri moraju da obaveste proizvođača, uvoznika i nadležne organe za nadzor nad tržištem.
4. Distributeri su dužni da osiguraju da dok je građevinski proizvod pod njihovom odgovornošću, neće biti ugrožena njihova usklađenost sa izjavom o usaglašenosti i ostalim važećim zahtevima u ovom zakonu u vezi uslova njihovog skladištenja ili transporta.
5. Distributeri koji smatraju ili imaju razloga da veruju (pretpostavljaju) da građevinski proizvod koji su stavili na tržište nije u skladu sa izjavom o usaglašenosti ili da nije u skladu sa ostalim važećim zahtevima iz ovog zakona, dužni su da odmah preduzmu korektivne mere kako bi se taj proizvod uskladištio ili, ako je potrebno, da ga povuku ili vrata. Kada proizvod predstavlja rizik, distributeri moraju da obaveste nadležne organe za nadzor nad tržištem, pružajući detalje, posebno o neusaglašenosti i svakoj korektivnoj meri.
6. Distributeri su dužni da, na opravdan zahtev nadležnog organa za nadzor nad tržištem, osiguraju sve informacije i dokumentaciju neophodnu za dokazivanje usaglašenosti građevinskog proizvoda sa izjavom o usaglašenosti i drugim važećim zahtevima iz ovog zakona. Distributeri moraju, na zahtev, da sarađuju sa nadležnim organima za nadzor nad tržištem u svakoj meri koja se preduzima kako bi se uklonili rizici koje predstavlja građevinski proizvod koji su stavili na tržište.

Član 17

Slučajevi u kojima se obaveze proizvođača primenjuju na uvoznike i distributere

Uvoznik ili distributer se smatra proizvođačem ukoliko ispunjava obaveze proizvođača u skladu sa članom 13. ovog zakona, kada stavlja građevinski proizvod na tržište pod svojim imenom ili trgovačkom markom ili preinačuje građevinski proizvod koji je već stavljen na tržište na takav način da to može da utiče na usklađenost sa izjavom o usaglašenosti.

Član 18

Identifikacija ekonomskih operatera

1. U periodu navedenom u članu 13. stav 3, ovog zakona ekonomski operatori moraju, na zahtev nadležnih organa za nadzor nad tržištem, da pruže podatke o:

- 1.1. svakom ekonomskom operateru koji im je isporučivao građevinske proizvode;
- 1.2. svakom ekonomskom operateru kojem su oni isporučivali građevinske proizvode.

Član 19

Postupci za ocenjivanje usaglašenosti

1. Usaglašenost građevinskog proizvoda sa tehničkim specifikacijama u postupku ocenjivanja usaglašenosti utvrđuje se sprovođenjem jedne ili više sledećih radnji:

- 1.1. početno ispitivanje tipa građevinskog proizvoda koje se sprovodi od strane proizvođača, odnosno početnog ispitivanja tipa građevinskog proizvoda koje se sprovodi od strane organa ovlašćenog za ocenjivanje usaglašenosti;
- 1.2. ispitivanje uzoraka iz proizvodnje na osnovu utvrđenog plana ispitivanja od strane proizvođača ili organa ovlašćenog za ocenjivanje usaglašenosti;
- 1.3. ispitivanje slučajnih uzoraka uzetih na gradilištu ili tržištu od strane organa ovlašćenog za ocenjivanje usaglašenosti;
- 1.4. stalna fabrička kontrola koja se sprovodi od strane proizvođača;
- 1.5. početna fabrička kontrola i početna fabrička kontrola proizvodnje koju sprovodi organ ovlašćen za ocenjivanje usaglašenosti; i
- 1.6. stalna kontrola ocenjivanja usaglašenosti u fabrici koja se sprovodi od strane organa ovlašćenog za ocenjivanje usaglašenosti.

Član 20

Potvrđivanje usaglašenosti

1. Organ ovlašćen za sprovođenje radnji ocenjivanja usaglašenosti i proizvođač o svakoj radnji iz člana 19. ovog zakona koja je sprovedena ili se sprovodi, izdaje dokument i dostavlja ga organu ovlašćenom za izdavanje potvrda o usaglašenosti građevinskog proizvoda, proizvođaču, ovlašćenom zastupniku, odnosno uvozniku, koji su dužni da ga čuvaju.

2. Usaglašenost građevinskog proizvoda sa tehničkim specifikacijama a, po potrebi, vrednovanje i/ili završno ocenjivanje rezultata radnji ocenjivanja usaglašenosti, potvrđuju se važećim dokumentima iz stava 1 ovog člana.

Član 21

Potvrda o fabričkoj kontroli proizvodnje

Na osnovu važećih dokumenata iz člana 20. ovog zakona o sprovođenju radnji iz tačke 1.5 i/ili tačke 1.6 člana 19. ovog zakona, ovlašćeni organ izdaje potvrdu o fabričkoj kontroli proizvodnje.

Član 22

Odgovornost ovlašćenog organa za ocenjivanje usaglašenosti

1. Organ ovlašćen za sprovođenje radnji ocenjivanja usaglašenosti za građevinski proizvod sa tehničkim specifikacijama, odnosno za izdavanje potvrde o fabričkoj kontroli proizvodnje odgovoran je za sprovođenje tih radnji, odnosno za izdavanje potvrde u skladu sa važećim odredbama i pravilima struke, kao i za trajno ispunjavanje propisanih uslova za davanje ovlašćenja.

2. Organ ovlašćen za sprovođenje radnji ocenjivanja usaglašenosti, odnosno za izdavanje potvrde o fabričkoj kontroli proizvodnje dužan je da obavesti nadležno ministarstvo o svakoj promeni u vezi sa uslovima za davanje ili oduzimanje tog ovlašćenja najkasnije u roku od četrnaest (14) dana od nastanka te promene.

Član 23

Ovlašćenje za sprovođenje postupka za ocenjivanje usaglašenosti i izdavanje potvrde o fabričkoj kontroli proizvodnje

Ovlašćenje za sprovođenje postupaka za ocenjivanje usaglašenosti, odnosno za sprovođenje određenih radnji koje se sprovode u postupku za pojedine vrste građevinskih proizvoda, kao i za izdavanje potvrde o fabričkoj kontroli proizvodnje, izdaje se, produžava i oduzima od strane nadležnog ministarstva.

Član 24

Uslovi za ovlašćivanje organa za ocenjivanje usaglašenosti

1. Nadležno ministarstvo podzakonskim aktom propisuje:

1.1. uslove za izdavanje, produženje i oduzimanje ovlašćenja za sprovođenje postupaka za ocenjivanje usaglašenosti, odnosno za sprovođenje određenih radnji u tom postupku, kao i za izdavanje potvrde o fabričkoj kontroli proizvodnje u odnosu na lica, tehničku opremljenost, način i složenost obavljanja tih poslova, odgovornosti za rezultate postupaka tehničkih odobrenja, nezavisnost u odnosu na proizvođača, ovlašćenog zastupnika ili uvoznika građevinskog proizvoda, kao i sredstva kojima pravno lice dokazuje ispunjavanje uslova; i

1.2. metode vrednovanja rezultata i drugih zahteva u vezi sa postupcima, dokumentima i radnjama ocenjivanja usaglašenosti.

Član 25

Dokumenti o usaglašenosti

1. Dokumenti o usaglašenosti građevinskog proizvoda su:

- 1.1. izveštaj o ispitivanju;
- 1.2. potvrda o usaglašenosti i
- 1.3. izjava o usaglašenosti.

2. Nadležno ministarstvo podzakonskim aktom utvrđuje formu dokumenata o usaglašenosti u skladu sa stavom 1 ovog člana.

Član 26

Organi koji izdaju dokumente o usaglašenosti

1. Potvrdu o usaglašenosti izdaje ovlašćeni organ na zahtev proizvođača, ovlašćenog zastupnika, odnosno uvoznika građevinskog proizvoda, koji snosi troškove njenog izdavanja. Izjavu o usaglašenosti izdaje proizvođač, odnosno ovlašćeni zastupnik ili uvoznik građevinskog proizvoda.

2. Organ koje je izdalo potvrdu o usaglašenosti, odnosno izjavu o usaglašenosti za građevinski proizvod koji se stavlja na tržište na teritoriji Republike Kosovo dužno je da tu potvrdu, odnosno izjavu dostavi ministarstvu u roku od deset (10) dana od dana njenog izdavanja. Ministarstvo vodi evidenciju o izdatim dokumentima o usaglašenosti.

Član 27

Potvrđivanje usaglašenosti

Potvrdom o usaglašenosti i/ili izjavom o usaglašenosti potvrđuje se da su sprovedene, odnosno da se sprovedu propisane radnje u postupcima ocenjivanja usaglašenosti i da je tim postupcima utvrđena usaglašenost građevinskog proizvoda sa odgovarajućim tehničkim specifikacijama, kao i da se proizvod može staviti na tržište i koristiti za gradnju.

Član 28

Radnje koje prethode izdavanju dokumenata o usaglašenosti

1. Potvrda o usaglašenosti i izjava o usaglašenosti mogu se izdati samo ako su proizvođač i ovlašćeni organ za ocenjivanje usaglašenosti sprovedli radnje iz člana 19. ovog zakona prema sistemu ocenjivanja usaglašenosti određenog građevinskog proizvoda propisanim članom 31. ovog zakona.

2. U slučajevima određenim pravilnikom iz člana 31. ovog zakona izjava o usaglašenosti može se izdati nakon sprovođenja propisanih radnji i ako je prethodno izdata potvrda o usaglašenosti.

Član 29

Odgovornosti ovlašćenog organa

1. Ovlašćeni organ za izdavanje potvrda o usaglašenosti odgovoran je za izdavanje potvrda u skladu sa važećim odredbama i pravilima struke, kao i za trajno ispunjavanje propisanih uslova za izdavanje tog ovlašćenja.
2. Ovlašćeni organ za izdavanje potvrde o usaglašenosti dužan je da obavesti nadležno ministarstvo o svakoj promeni u vezi sa uslovima za davanje i oduzimanje tog ovlašćenja najkasnije u roku od četrnaest (14) dana od dana nastanka te promene.

Član 30

Ovlašćenje za izdavanje potvrde o usaglašenosti

Ovlašćenje za izdavanje potvrde o usaglašenosti daje, produžava i oduzima Ministarstvo.

Član 31

Uslovi za ovlašćivanje organa za ocenjivanje usaglašenosti za izdavanje potvrda o usaglašenosti

1. Ministarstvo podzakonskim aktom propisuje:
 - 1.1. uslove za izdavanje, produženje i oduzimanje ovlašćenja za sprovođenje postupaka za ocenjivanje usaglašenosti, odnosno za sprovođenje određenih radnji u tom postupku, kao i za izdavanje potvrde o fabričkoj kontroli proizvodnje u odnosu na lica, tehničku opremljenost, način i složenost obavljanja tih poslova, odgovornosti za rezultate postupaka tehničkih odobrenja, nezavisnost u odnosu na proizvođača, ovlašćenog zastupnika ili uvoznika građevinskog proizvoda, kao i pravno lice koje sprovodi postupke i radnje ocenjivanja usaglašenosti i sredstva kojima pravno lice dokazuje ispunjavanje tih uslova;
 - 1.2. sisteme ocenjivanja usaglašenosti za građevinske proizvode;
 - 1.3. uslove za izdavanje dokumenata o usaglašenosti;
 - 1.4. sadržaj dokumenata o usaglašenosti;
 - 1.5. način vođenja i sadržaj evidencije dokumenata o usaglašenosti.

Član 32

Obaveza izrade tehničkih uputstava i označavanje građevinskih proizvoda

1. Proizvođač, ovlašćeni zastupnik, odnosno uvoznik građevinskog proizvoda mora pre stavljanja na tržište ili upotrebe građevinskog proizvoda da izradi tehnička uputstva i da označi proizvod oznakom usaglašenosti.

2. Građevinski proizvod se ne sme stavljati na tržište niti distribuirati bez tehničkog uputstva i oznake usaglašenosti.
3. Tehnička uputstva moraju da slede svaki isporučeni građevinski proizvod. Kada se dva ili više građevinskih proizvoda isporučuju u isto vreme, tehnička uputstva moraju slediti svako pojedinačno pakovanje. Kod isporuke građevinskog proizvoda u rasutom stanju tehnička uputstva moraju da slede svaku pojedinačnu isporuku ili dostavu.
4. Za sprovođenje odredbe iz stava 3. ovog članka odgovoran je distributer.

Član 33 **Odgovornost za oznaku usaglašenosti**

Označavanjem građevinskog proizvoda oznakom usaglašenosti proizvođač, ovlašćeni zastupnik, odnosno uvoznik građevinskog proizvoda preuzima odgovornost da označeni proizvod ima tehnička svojstva određena odgovarajućim tehničkim specifikacijama, da ispunjava sve ostale propisane uslove i da je to utvrđeno na način propisan ovim zakonom.

Član 34 **Tehnička uputstva**

1. Tehnička uputstva moraju da sadrže jednu kopiju izjave o usaglašenosti, podatke značajne za čuvanje, transport i upotrebu građevinskih proizvoda i moraju biti napisana na službenom jeziku Republike Kosovo tako da budu razumljivi za distributera i korisnika.
2. U tehničkom uputstvu mora biti naveden rok do kojega se građevinski proizvod može upotrebiti, odnosno da taj rok nije ograničen.
3. Uz pisani tekst tehničko uputstvo, radi lakšeg razumevanja, može sadržavati i crteže i ilustracije.

Član 35 **Oznaka usaglašenosti**

1. Oznakom usaglašenosti može se označiti samo građevinski proizvod za koji je izdata izjava o usaglašenosti.
2. Građevinski proizvod za koji se izjavom o usaglašenosti potvrđuje usaglašenost sa harmonizovanim evropskim specifikacijama, označava se oznakom usaglašenosti CE.
3. Građevinski proizvod za koji se izjavom o usaglašenosti potvrđuje usaglašenost sa domaćim tehničkim specifikacijama, označava se naznakom usaglašenosti konformiteta Kosova.

Član 36

Značenje oznake usaglašenosti

1. Nije dozvoljeno da građevinski proizvod, njegovim karakteristikama, oblikom i naznakom konformiteta stvara zbunjenost.
2. Ostale oznake koje se stavljaju na građevinski proizvod ne smeju da narušavaju vidljivost i čitljivost oznake usaglašenosti.

Član 37

Označavanja građevinskih proizvoda

Način označavanja građevinskih proizvoda, oblik i sadržaj oznake usaglašenosti propisuju se podzakonskim aktom koji donosi ministarstvo.

Član 38

Važenje dokumenata i oznaka izdatih prema propisima stranih država

1. Dokument o ocenjivanju usaglašenosti koji izda proizvođač prema propisima druge države priznaje se ako organ ovlašćen za ocenjivanje usaglašenosti, odnosno za izdavanje potvrda o usaglašenosti građevinskih proizvoda prema ovom Zakonu, potvrdi da je izdat u skladu sa odgovarajućim tehničkim specifikacijama.
2. Dokument o ocenjivanju usaglašenosti prema stavu 1. ovog člana mora da bude na službenim jezicima Republike Kosovo.

Član 39

Ugovori o priznavanju dokumenata o usaglašenosti

1. Dokument o ocenjivanju usaglašenosti, odnosno dokument o usaglašenosti izdat u skladu sa drugim uslovima utvrđenim među njima, validan je ukoliko je u skladu sa međunarodnim ugovorima koji obavezuju Republiku Kosovo.
2. Dokument iz stava 1 ovog člana mora da bude na službenim jezicima Republike Kosovo.

Član 40

Nadzor nad tržištem

1. Ispunjavanje zahteva propisanih ovim zakonom i drugim aktima donesenim na osnovu ovog zakona za građevinske proizvode koji se stavljaju na tržište obavljaće tržišna inspekcija.
2. Kada organi za nadzor nad tržištem utvrde da građevinski proizvod nije u skladu sa zahtevima propisanim ovim zakonom, odmah nalažu relevantnom ekonomskom operateru da preduzme sve odgovarajuće korektivne radnje kako bi se proizvod usaglasio sa ovim zahtevima ili nalažu povlačenje proizvoda sa tržišta u roku od petnaest (15) dana u skladu sa prirodom rizika, kako ga mogu opisati.

3. Ekonomski operater je dužan da osigura da su preduzete sve odgovarajuće korektivne radnje u vezi sa građevinskim proizvodima koje je stavio na tržište.

4. Kada ekonomski operater u roku određenom u stavu 2 ovog člana ne preduzme odgovarajuće korektivne mere, organi za nadzor nad tržištem su dužni da preduzmu sve privremene mere za sprečavanje ili ograničavanje stavljanja građevinskog proizvoda na raspolaganje na tržištu ili povlačenje građevinskog proizvoda sa tržišta ili za njegov povraćaj.

5. Organi za nadzor nad tržištem su dužni da navedu da li je neusaglašenost posledica:

5.1. Nemogućnosti proizvoda da postigne navedenu radnu karakteristiku i/ili da ispuni zahteve u vezi sa ispunjenjem osnovnih zahteva za građevinske radove propisane ovim zakonom;

5.2. Nedostataka u tehničkim specifikacijama ili u specifičnoj tehničkoj dokumentaciji.

Član 41

Dužnosti ovlašćenih organa, proizvođača, ovlašćenog zastupnika, uvoznika i distributera

Ovlašćeni organ, proizvođač, ovlašćeni zastupnik, uvoznik i distributer dužni su da Ministarstvu i nadležnom inspektoratu omogućе pregled svih prostorija i uvid u sve radnje i dokumente vezane za ocenjivanje usaglašenosti, dokazivanje upotrebljivosti, uvođenje na tržište i distribuciju građevinskih proizvoda.

Član 42

Otklanjanje nepravilnosti u proizvodnji, uvođenje na tržište i distribucija

1. U toku sprovođenja inspekcijuskog nadzora nadležni inspektor ima pravo i obavezu da proizvođaču, ovlašćenom zastupniku, uvozniku, distributeru građevinskog proizvoda rešenjem naredi otklanjanje nepravilnosti u pogledu proizvodnje, stavljanja na tržište i distribucije građevinskog proizvoda.

2. Nadležni inspektor naređuje proizvođaču građevinskog proizvoda otklanjanje nepravilnosti tokom proizvodnje, ukoliko utvrdi da proizvođač ne sprovodi na propisan način radnje ocenjivanja usaglašenosti koje je dužan da sprovodi, odnosno da ne ispunjava propisane uslove u vezi sa sprovođenjem radnji ocenjivanja usaglašenosti.

3. Radi otklanjanja nepravilnosti u vezi sa uvođenjem na tržište, odnosno distribucijom građevinskog proizvoda, nadležni inspektor nalaže proizvođaču, ovlašćenom zastupniku, uvozniku ili distributeru građevinskog proizvoda, ukoliko utvrdi da za građevinske proizvode nisu sprovedene ili se ne sprovode propisane radnje ocenjivanja usaglašenosti, ili da građevinski proizvod stavljen na tržište, odnosno u distribuciju, nije u skladu sa članom 44. ovog Zakona.

4. Donošenje rešenja iz stava 1 ovog člana o otklanjanju nepravilnosti proizvodnje ne isključuje odgovornost za donošenje rešenja o otklanjanju nepravilnosti za uvođenje na tržište, odnosno distribuciju građevinskog proizvoda.

Član 43

Zabrana stavljanja na tržište i distribucija građevinskih proizvoda

1. Nadležni inspektor je dužan da rešenjem zabrani uvođenje na tržište i distribuciju građevinskog proizvoda, ako utvrdi da je proizvod:

- 1.1. bez dokumenata o usaglašenosti;
- 1.2. bez tehničkih uputstava ili sa neispravnim tehničkim uputstvima;
- 1.3. bez oznake usaglašenosti dotičnog mesta ili porekla;
- 1.4. označen na nepropisan način;
- 1.5. ne garantuje tehnička svojstva, odnosno upotrebljivost građevinskog proizvoda tokom distribucije ostanu nepromenjena.

2. Zabrana iz stava 1 ovog člana važi za svaki primerak, odnosno količinu građevinskog materijala na tržištu Republike Kosovo.

3. Izuzetno od stava 2 ovog člana, zabrana za građevinske proizvode za koje nije zagarantovano da će njihova tehnička svojstva tokom distribucije, odnosno upotrebe, ostati nepromenjena, odnosi se samo na primerak građevinskog proizvoda, odnosno količinu građevinskog proizvoda, obuhvaćenu konkretnim inspekcijskim nadzorom u kojem je utvrđena promenljivost svojstava građevinskog proizvoda.

Član 44

Zabranjeno stavljanju na tržište, građevinske radove

1. Ako se u procesu nadzora od strane nadležnog inspektorata utvrdi da građevinski proizvod ne ispunjava zahteve propisane odredbama ovog Zakona ili posebnim propisima, inspektorat je dužan da rešenjem zabrani njegovo uvođenje na tržište, distribuciju i/ili ugradnju, bez obzira na to što su za taj proizvod sprovedene ili se sprovode radnje ocenjivanja usaglašenosti, odnosno što je za njega izdat dokument o usaglašenosti.

2. Rešenjem iz stava 1 ovog člana naređuje se i povraćaj neupotrebljenog građevinskog proizvoda koji nije ugrađen u građevinskim radovima, ukoliko se utvrdi da proizvod nije usaglašen i da ugrožava život ljudi i/ili okolinu.

Član 45

Sumnja u građevinski proizvod

1. Ako se tokom nadzora nad građevinskim proizvodom posumnja da građevinski proizvod ne ispunjava propisane zahteve, bez obzira na to što su za taj proizvod sprovedene ili se sprovode postupci ocenjivanja usaglašenosti, nadležni inspektorat nalaže utvrđivanje/ispitivanje građevinskog proizvoda od strane organa za ocenjivanje usaglašenosti.
2. Ako se u toku postupka kontrole građevinskog proizvoda kod proizvođača, ovlašćenog zastupnika, odnosno distributera, utvrdi da građevinski proizvod ne ispunjava propisane zahteve, nadležni inspektor rešenjem naređuje zabranu stavljanja na tržište i distribuciju građevinskog proizvoda, i istim rešenjem zabranjuje ugradnju građevinskog proizvoda u građevinskim radovima.
3. Odlukom iz stava 2 ovog člana određuju se troškovi sprovođenja postupka utvrđivanja/ispitivanja i obveznik plaćanja ispitivanja.

Član 46

Postupci kontrole

1. Postupkom kontrole/ispitivanja utvrđuje se da li građevinski proizvod ima propisana tehnička svojstva i da li ispunjava i ostale zahteve.
2. Postupak kontrole se sprovodi ispitivanjem uzorka građevinskog proizvoda ili sprovođenjem drugih potrebnih radnji u skladu sa programom utvrđenim od strane lica koje sprovodi taj postupak.
3. Ministarstvo posebnim pravilnikom pobliže propisuje postupak kontrole i način njenog sprovođenja.

Član 47

Neprovereni građevinski proizvodi

Građevinski proizvod za kojeg je rešenjem zabranjeno uvođenje na tržište, distribucija i ugradnja u građevinskim radovima smatra se građevinskim proizvodom čija upotrebljivost nije dokazana i u svakom konkretnom slučaju njegove ugradnje u građevinskim radovima preduzimaju se mere propisane posebnim zakonom.

Član 48

Povraćaj građevinskog proizvoda koji nije ugrađen u građevinskim radovima

1. Rešenjem iz člana 44. stav 2, ovog zakona naređuje se ovlašćenom zastupniku, uvozniku, odnosno distributeru građevinskog proizvoda, da vrati građevinski proizvod koji nije ugrađen u građevinskim radovima licu koje je izdalo izjavu o usaglašenosti tog proizvoda.

2. Osoba iz stava 1 ovog člana, koja je izdala izjavu usaglašenosti građevinskog proizvoda, za kojeg je naložen povraćaj, dužna je da odmah prihvati proizvod.

3. Inspeksijski organ će u roku od trideset (30) dana licu koje nije postupao prema stavu 1 ovog člana sekvestrirati proizvod.

4. Građevinski proizvod za koji je naređen povraćaj može se kao građevinski proizvod ponovo staviti na tržište, distribuirati i ugrađivati u građevinskim radovima nakon što se dokaže da je takav proizvod siguran.

Član 49

Oblast odgovornosti

1. Dotična jedinica u okviru Ministarstva odgovorna je za izradu i sprovođenje zakonskih i tehničkih propisa koji se odnose na proizvodnju, trgovinu i ugradnju u građevinskim radovima građevinskih proizvoda u cilju zadovoljenja osnovnih zahteva za građevinske objekte svih vrsta, uključujući objekte putne, železničke i aerodromske infrastrukture, potom hidro-tehničke objekte, mostove, vodovode, kanalizacije, privredne i industrijske objekte i civilne objekte individualnog i kolektivnog stanovanja.

Član 50

Tehničko odobravanje

1. Tehničko odobravanje jeste tehnička ocena i podobnosti za korišćenje proizvoda određene namene, prema osnovnim kriterijima o građevinskim radovima u kojima se koriste.

2. Procedure tehničkog odobravanja se uređuju podzakonskim aktom koji donosi Ministarstvo.

Član 51

Kaznene odredbe

Eventualne povrede ovog Zakona sankcionišu se u skladu sa Zakonom o inspektoratu i nadzoru tržišta.

Član 52

Donošenje podzakonskih akata

Ministarstvo zaduženo za sprovođenje ovog zakona će doneti podzakonska akta u roku od dvanaest (12) meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 53
Stavljanje van snage

Stupanjem na snagu ovog Zakona stavlja se van snage Zakon br. 02/L-14 o građevinskim proizvodima.

Član 54
Stupanje na snagu

Ovaj zakon stupa na snagu petnaest (15) dana nakon objavljivanja u Službenom glasniku Republike Kosovo.

Zakon Br. 04/L-181
13. juna 2013. god.

Predsednik Skupštine Republike Kosova

Jakup Krasniqi